

ชื่องานวิจัย ความหลากหลายทางชีวภาพและรูปแบบการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรบริเวณพื้นที่
ชุ่มน้ำในเขต อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
ผู้วิจัย รศ. สมหมาย ชินนาค และ ผศ.กาญจนา ชินนาค
แหล่งทุน เงินงบประมาณมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ปีที่วิจัย 2551

บทสังเคราะห์งานวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและรูปแบบการใช้ประโยชน์ของชุมชนจาก
ความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรในบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบซึ่ง
เป็นเขตเมือง และพื้นที่ตำบลบึงใหม่ซึ่งเป็นเขตชนบท โดยการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจ การ
สัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่มย่อย และการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษา
พบว่าพื้นที่ดังกล่าวมีความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งระบบนิเวศน้ำ พืช น้ำ ระบบนิเวศกึ่งบกกึ่งน้ำ
และระบบนิเวศบกที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน โดยพบความหลากหลายด้านพันธุ์ปลา
นั้นคือพบพันธุ์ปลาไม่ต่ำกว่า 133 ชนิด ความหลากหลายด้านพันธุ์พืช พบพันธุ์พืชไม่ต่ำกว่า 180
ชนิด โดยในจำนวนนี้เป็นเห็ดถึง 26 ชนิด และความหลากหลายด้านพันธุ์สัตว์ พบพันธุ์สัตว์ไม่ต่ำ
กว่า 72 ชนิด

ส่วนรูปแบบการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำนั้น พบว่าระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งนี้เป็น
ระบบนิเวศป่าบึงป่าทาม ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชนในด้านการเกษตร การหา
ปลา การเก็บหาของป่า การป้อนอิฐ การเลี้ยงวัวควาย และการเลี้ยงปลา

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคือ แต่เดิมนั้นพื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นพื้นที่ที่เป็นสมบัติ
ส่วนรวมที่คนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ แต่ปัจจุบันพื้นที่บางส่วนได้ถูกครอบครองโดย
เอกชนหรือหน่วยงานรัฐ ซึ่งคนในชุมชนไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงและ
ความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ ทำให้ลดทอนความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ทรัพยากรจาก
พื้นที่ชุ่มน้ำของคนในชุมชนลดลงไปด้วย

งานวิจัยนี้มีข้อเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งนี้คือ การเน้นการ
บริหารจัดการทั้งการจัดการทางสังคมและการจัดการทางเทคโนโลยี โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควร
ร่วมมือกัน มองปัญหาร่วมกันและแก้ปัญหาาร่วมกัน ใช้ระบบชักจูง โน้มนำ หรือกีดกัน โดยใช้
ความเห็นพ้องต้องกันของทุกฝ่าย อาจออกมาในรูปของระบบภาษี หรือระบบสิทธิที่มีความหลากหลาย
ซับซ้อน แต่ต้องเป็นระบบที่เกิดจากการร่วมมือร่วมใจกันทั้งสังคมในการสร้างขึ้น ในขณะที่เดียวกันการ
บริหารจัดการด้านเทคโนโลยีควรเป็นการแก้ปัญหาแบบไม่ทำลายหรือบิดเบือนธรรมชาติของพื้นที่ชุ่ม
น้ำ

ผลจากการวิจัยนี้ทำให้คนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของการฟื้นฟู
ความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน โดยทุก
ฝ่ายเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็น
สิ่งที่สะท้อนให้เห็นการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยนี้ และอาจกล่าวได้ว่าพื้นที่ชุ่มน้ำที่เรียกว่าป่าบึงป่า
ทามเป็นความหลากหลายทางชีวภาพที่เป็นฐานทรัพยากรธรรมชาติที่ทำให้เกิดความมั่นคงในด้าน
อาหารและการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น แต่สิ่งสำคัญก็คือการมีส่วนร่วมของ
ทุกฝ่ายในการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถใช้
ประโยชน์ได้จนชั่วลูกชั่วหลาน